

Jubileumtentoonstelling 'En toen... kwam de mens' in Geologisch Museum Hofland

door Anne Rutger Fortuin,
secretaris stichtingsbestuur

Het Geologisch Museum Hofland in Laren bestaat dit jaar 40 jaar. Het museum viert dit met de jubileumtentoonstelling 'En toen... kwam de mens'; een expositie die de opkomst en bloei van de zoogdieren toont, inclusief de mens.

Het geologisch museum in het Noord-Hollandse Laren is genoemd naar de amateur-geoloog Lucas Hofland, die zijn verzameling gesteenten naliet aan de gemeente Laren. Dankzij de niet aflatende inzet van een aantal enthousiastelingen werd in 1972 de Stichting Geologisch Museum Hofland een feit en werd gestart met een bescheiden museum in een oude boerderij. Vervolgens groeide de collectie gestaag, evenals het aantal vrijwilligers. In 1988 verhuisde het museum naar de huidige locatie, een voormalig tolhuis, gebouwd langs de oude straatweg die Laren met Hilversum verbond. Sindsdien is het museum verder uitgebreid met o.a. een stentuin en een nieuwe vleugel. Het museum heeft zijn bestaansrecht in de afgelopen 40 jaar volop bewezen en is inmiddels een geregistreerd museum.

Het museum trekt niet alleen individuele bezoekers, het mag jaarlijks ook vele groepen verwelkomen, terwijl tal van scholen - ook van buiten het Gooi - het nut van de speciale schoolprogramma's voor zowel het voortgezet onderwijs als het basisonderwijs hebben ontdekt. Een bijzonderheid is dat het museum geheel draait op ruim zestig vrijwilligers van velerlei scholing en achtergrond. De onlangs vernieuwde website (www.geologischmuseumhofland.nl) geeft verdere informatie.

Het 40-jarig bestaan van Stichting Geologisch Museum Hofland was in eerste instantie aanleiding om terug te zien op de laatste 40 miljoen jaar geschiedenis van het leven op aarde. Na een nadere verkenning van dit thema werd echter gekozen om deze geschiedenis te beperken tot die van de zoogdieren. Omdat de zoogdieren pas tot bloei kwamen na het uitsterven van de dinosauriërs werd besloten om te beginnen bij de Krijt-Tertiairgrens. Immers, 65 miljoen jaar geleden botste een grote meteoriet met onze planeet. Zowel in zee als op het land waren de gevolgen enorm. Veel soorten, zelfs complete diergroepen, verdwenen van het wereldtoneel. Zo ook de tot dan oppermachtige dinosauriërs. Dit in tegenstelling tot de zoogdieren (en ook de vogels) die de leeggekomen ecologische niches gingen bezetten en snel in aantal en soorten toenamen. Dat wij er als mens zijn, is feitelijk mede te danken aan deze golf van uitstervingen en een nieuw begin.

De basis van de tentoonstelling wordt gevormd door een panoramaposter van 23 meter, die per strekkende meter een wetenschappelijk verantwoord tijdsbeeld geeft van het leven op het land zoals dat blijkt uit een beroemde fossielenvindplaats. Deze beelden zijn ontleend aan het boek 'Evolutie'

Afb. 1. Een doorkijkje vanuit de expositieruimte naar het levensechte model van een Neanderthaler.

van Douglas Palmer. De bijbehorende vitrines illustreren deze beelden met divers fossielmateriaal, al of niet bestaand uit goede replica's.

Een uitschieter in de tentoonstelling is het nog nooit in Nederland tentoongestelde fossiele aapje Ida. Dit jonge aapje verdronk 47 miljoen jaar geleden in een vulkaanmeer in Duitsland (nu de beroemde groeve Messel) en is als enige fossiele aap volledig bewaard gebleven. Van het originele fossiel, dat voor 1 miljoen euro aan het universiteitsmuseum van Oslo is verkocht (zie de voorplaat), zijn zes replica's gemaakt voor verder wetenschappelijk onderzoek. Eén ervan is in het bezit van museum Naturalis, die het materiaal voor deze expositie ter beschikking heeft gesteld. Ida heeft onder de wetenschappelijke naam *Darwinius masillae* een nieuwe discussie ontlokt over de evolutie van de primaten, waartoe ook de mens behoort. Sommige onderzoekers zien in Ida een verre nicht van de huidige mensheid. In elk geval is het een aap die leefde in de tijd dat de vroege primaten zich afsplitsten in twee groepen, te weten de halfapen en de echte apen.

Uiteraard wordt ook aan de opkomst van de mens de nodige aandacht besteed door middel van schema's met uitleg, replica's en reconstitutions van beroemde vondsten, zoals Lucy (*Australopithecus afarensis*), inclusief een wandschildering van de beroemde voetsporen die deze vroege hominiden hebben achtergelaten. U kunt hier oog in oog staan met een Neanderthaler (zie afb. 1), of de eerste kunstvoorwerpen die de moderne mens vervaardigde. Enkele nieuw aangeschafte touch screen computers zijn aanwezig voor hen die meer achtergrondinformatie zoeken.

Mede gezien het feit dat Museum Hofland strategisch ligt - te midden van de mooie heidevelden van het Goois Natuurreservaat en tegenover de bekende eetgelegenheden La Place, en bovendien goed bereikbaar is met het OV - is een uitstapje naar dit museum alleszins de moeite waard.

www.geologischmuseumhofland.nl